C/2025/3204

2.7.2025 г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет

Предложение за директива на Европейския парламент и Съвета за изменение на Директива 92/43/ЕО по отношение на природозащитния статус на вълка (Canis lupus)

(COM(2025) 106 final — 2025/0058 (COD))

(C/2025/3204)

Главен докладчик: **Josep PUXEU ROCAMORA**

Искане за консултация	Съвет, 25.3.2025 г. Европейски парламент, 31.3.2025 г.
Правно основание	член 43, параграф 2 и член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз
Компетентна секция	„Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“
Приемане на пленарна сесия	30.4.2025 г.
Пленарна сесия №	596
Резултат от гласуването („за“/ „против“/„въздържал се“)	154/9/17

1. Заключения и препоръки

1.1. Отрицателните взаимодействия между живеещите в селските райони, животновъдните стопанства и вълците в ЕС трябва да бъдат намалени, като се насърчава и управлява съвместното им съществуване.

1.2. Научните и техническите данни показват, че основаните на унищожаването на вълци модели на управление не са ефективни за намаляване на равнището на щетите, тъй като поддържат текущ конфликт между животновъдното производство и вълците, освен в случаите, когато броят на унищожените вълци е толкова голям, че да окаже отрицателно въздействие върху техния природозащитен статус, което би било нарушение на Директива 92/43/ЕИО на Съвета ([1]).

1.3. Моделите, основани на превантивни мерки, съответстващи на необходимостта от запазване на благоприятния им природозащитен статус, доказаха научно, че са подходяща алтернатива за намаляване на конфликтите и насърчаване на съвместното съществуване на вълците и животновъдното производство. За целта е необходимо да се подобрят рамките за подходящо финансиране, за да се улесни разработването на тези мерки, както е посочено в информационен доклад NAT/825 ([2]).

1.4. Във връзка с това ЕИСК препоръчва следното:

1.5. засилване на подходящите мерки за финансиране с цел подобряване и насърчаване на ефективен и жизнеспособен модел на съвместно съществуване между вълците и животновъдното производство;

1.6. насърчаване на разработването на приложни изследвания в областта на техниките за защита на селскостопанските животни в различни видове животновъдни стопанства;

1.7. извършване на индивидуални оценки на високорискови животновъдни стопанства или на стопанства с установени значителни щети с цел прилагане на най-подходящите мерки за защита на животните;

([1]) Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 22.7.1992 г., стр. 7).

([2]) Информационен доклад на ЕИСК относно „*Ползите от екстензивното животновъдство и органичните торове в контекста на Европейския зелен пакт*“.

1.8. консултиране на стопанствата относно използването и мониторинга на мерките за защита на селскостопанските животни;

1.9. бързо компенсиране на щетите и обхващане на всички случаи — не само на смъртните случаи, а именно разпръскване на стада, аборти и пропуснати ползи за животновъдството;

1.10. насърчаване на форуми за обмен на опит между животновъдите относно прилагането на мерки за защита на добитъка;

1.11. прилагане на най-добрите налични техники за анализ на следи и доказателства за нападения на вълци над животновъдни стопанства, за да може да се определи с възможно най-малка степен на съмнение дали нападенията са извършени от вълци или от бездомни кучета;

1.12. насърчаване на наемането на професионални пастири, които да остават с добитъка в райони или периоди от годината, в които щетите биха могли да бъдат по-големи;

1.13. улесняване на развъждането и осигуряването на животновъдите на кучета — пазачи на стада, за да се предотвратяват нападения от вълци;

1.14. насърчаване на дейности за професионална защита на добитъка по време на смяна на пасищата;

1.15. подкрепа за обучението на държавните служители, които отговарят за оценката на щетите и за предлагането на подходяща информация и подкрепа на животновъдите;

1.16. разработване на координиран протокол за целенасочено унищожаване или разселване на вълци, който да насочва и улеснява правилното и подходящо прилагане на дерогациите от режима за защита на видовете в съответствие със законодателството на ЕС и националните законодателства (мониторингът и оценката на ефективността на приетата мярка следва да се извършват впоследствие);

1.17. насърчаване на изграждането на диалог относно вълците на европейско равнище, включително с участието на институциите на ЕС, държавите членки, общините и местните органи, природозащитниците, земеделските и животновъдните организации, научни организации и НПО;

1.18. признаване, че участието на гражданското общество на местно или регионално равнище е абсолютно необходимо за вземането на решения и управлението;

1.19. насърчаване на разпространението на научни знания относно вълците и сложността на тяхното управление;

1.20. разработване на информационни кампании, насочени към секторите на животновъдството, относно възможностите за съжителство и намаляване на конфликтите с вълците, както и относно наличните линии за финансиране;

1.21. насърчаване на прилагането на добри практики за наблюдение на вълците;

1.22. разработване на информационни кампании за спортисти и посетители в животновъдните райони с цел да бъдат предупредени за присъствието на кучета — пазачи на стада и информирани за целта на присъствието на тези животни и за начина, по който трябва да се държат в тяхно присъствие.

2. **Общи бележки**

2.1. Настоящото становище е изготвено в отговор на решението, взето през декември 2024 г. от Постоянния комитет на Бернската конвенция по предложение на Европейския съюз за промяна на природозащитния статус на вълка (Canis lupus) чрез прехвърляне на вида от допълнение II („строго защитени видове от фауната“) в допълнение III („защитени видове от фауната“). Тази промяна влезе в сила три месеца след приемането ѝ.

2.2. На 7 март Европейската комисия представи предложението си за директива за изменение на Директивата за местообитанията (Директива 92/43/ЕИО) по отношение на природозащитния статус на вълка (COM(2025) 106 final - 2025/0058 (COD)).

2.3. Целта на предложението на Комисията (COM(2025) 106 final) е да се измени Директива 92/43/ЕИО, като се прехвърлят всички популации на вълци в ЕС в приложение V („Растителни и животински видове от интерес за Общността, чието вземане от дивата природа и експлоатация могат да бъдат предмет на мерки за управление), което би позволило на държавите членки да прилагат по-гъвкави подходи за управление. Същевременно в предложението се запазва задължението да се гарантира благоприятен природозащитен статус на вида.

2.4. Вълкът остава защитен вид и държавите членки трябва чрез мерки за управление и опазване да постигат и поддържат благоприятен природозащитен статус на този вид.

2.5. ЕИСК отбелязва предложението на Комисията и подчертава, че промяната на статута трябва да бъде придружена от силни гаранции, за да се гарантира запазването на благоприятния природозащитен статус на популациите на вълците в съответствие с член 191 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) — по-специално като се има предвид, че в над половината от биогеографските региони на ЕС, в които се срещат вълци, техният природозащитен статус остава неблагоприятен, като същевременно на държавите членки се предоставят по-ефективни инструменти за управление на местните конфликти и насърчаване на съвместното съществуване със селските общности и екстензивното животновъдство.

2.6. Присъствието на вълка допринася за контрола на популациите от диви копитни животни (сърни, елени, глигани, диви кози, лосове, в зависимост от региона) чрез селективно хищничество, което благоприятства екологичното равновесие.

2.7. Според доклада на Европейската комисия за състоянието на природата от 2020 г., въз основа на данни от държавите членки, популациите на вълци — след като са били ликвидирани в повечето региони и държави през първата половина на XX век — сега са стабилни или се увеличават и преколонизират стари ареали. В някои държави вълкът има благоприятен природозащитен статус, докато в други съществува риск от свръхпопулация или намаляване на ареала му.

2.8. Тази положителна тенденция обаче не се наблюдава навсякъде: Испания е единствената държава — членка на ЕС, в която неотдавна е изчезнала популация на вълци, в Сиера Морена, което ясно показва, че някои популации западат и че статутът им на защита следва да бъде запазен. Освен това популациите на иберийски вълк имат ниска генетична изменчивост, което ги прави по-уязвими на рискови фактори в сравнение с други по-малки, но генетично разнообразни популации.

2.9. Това положение може отчасти да се обясни с правната защита и по-благоприятните обществени нагласи, както и с възстановяването на видовете, които са тяхна плячка (като семейство еленови и глигани) и горската покривка. Обезлюдяването на селските райони в някои европейски региони оказа благоприятно въздействие върху разрастването на популациите.

2.10. Завръщането на вълците в региони, в които са били изчезнали от десетилетия, е значително предизвикателство за държавите членки, тъй като този животински вид често се свързва с различни видове конфликти, по-специално по отношение на щетите върху екстензивното животновъдство, което води до социални конфликти в съответните селски общности.

2.11. Въздействието на вълците върху животновъдството на равнището на ЕС и цялостните щети върху добитъка може да изглеждат приемливи на равнището на всяка държава членка, но тяхната концентрация на местно равнище може да доведе до значителен натиск върху определени райони, като преките и непреките икономически загуби трудно могат да бъдат количествено определени, както и емоционалната привързаност на животновъдите.

2.12. Заплахите, на които са подложени вълците, са разнообразни: незаконна стрелба, отравяне, злополуки в досег с инфраструктурата и навлизане на терени, където се осъществяват селскостопански дейности, съгласно данните, предоставени от държавите членки в периода 2013—2018 г.

Осигуряване на благоприятен природозащитен статус на вълците в целия ЕС, съвместим със социалните и икономическите дейности в селските райони

2.13. За да се гарантира благоприятният природозащитен статус на вълка в ЕС, без да се подкопават социално-икономическите дейности в селските райони, се препоръчва държавите членки да предприемат следните действия:

— засилване на контрола и наблюдението на видовете в териториите, които представляват зони на потенциално увеличаване на популацията на вълка от настоящите му зони на разпространение;

— укрепване на програмите за мониторинг на вида, за да се подобрят познанията за неговото разпространение, възрастовата структура на глутниците и популациите, поведенческите навици, смъртността, която не се дължи на злополуки, навлизане на терени, където се извършват селскостопански дейности;

— укрепване на програмите за подобряване на познанията за възможната ефективност на различните техники (отблъскващи, възпиращи), които могат да намалят щетите, нанасяни от вълците върху екстензивното животновъдство;

— укрепване на програмите за информиране и повишаване на осведомеността относно предвидимото повторно заселване на вълка, за да се адаптира възприятието на обществото и да се предотвратят и избегнат евентуални отрицателни взаимодействия с екстензивното животновъдство;

— насърчаване на действията на вълците в райони с по-голямо присъствие на диви копитни животни и ограничени или изчезнали екстензивни селскостопански практики и където спортният лов не е в състояние да контролира разрастването на тези популации;

— насърчаване на улавянето и преместването на кучета от естественото им местообитание при предполагаеми случаи на хибридизация или смесени глутници от вълци и кучета;

— провеждане на информационни и контролни кампании за предотвратяване на доброволното насърчаване на хибридизацията с кучета;

— провеждане на информационни кампании между секторите, участващи в управлението на селските райони, относно екологичните, социалните, административните и наказателните последици от прилагането на незаконни методи, използвани за убиване на вълци;

— предприемане на алтернативни мерки за предотвратяване на щети, включително техники за предотвратяване и ограничаване на нападенията в стопанствата;

— насърчаване на организирането на операции за наблюдение и възпиране на незаконни практики в райони с висока степен на конфликти, породени от нанесени щети на добитъка. Проверките на популацията следва да се извършват под надзора на компетентните администрации и в съответствие с научните критерии.

Брюксел, 30 април 2025 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Oliver RÖPKE